

AKČNÍ PLÁN SRR 21+ PODPOŘÍ VĚDU, VÝZKUM, INOVACE A PODNIKÁNÍ

Zdeněk Opravil, Štěpán Nosek, Ivana Moravcová, Beáta Hanousková

V lednu letošního roku byl vládou ČR schválen Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2021–2022 (dále „AP SRR“), který obsahuje aktivity na podporu rozvoje regionů. Aktivity jsou tematicky různorodé a pokrývají široké portfolio témat od rozvoje konkurenceschopnosti přes dostupnost veřejných služeb

až po zlepšení životního prostředí. Některé aktivity cílí na velká města (metropolitní území a aglomerace), jiné na středně velká města (regionální centra), strukturálně postižené regiony, či hospodářsky a sociálně ohrožená území. Tento článek je zaměřen na aktivity zacílené na rozvoj vědy, výzkumu a inovací a na podporu podnikání. Stejně jako u všech ostatních témat i zde vycházelo Ministerstvo pro místní rozvoj při nastavování podpory z aktuálních analytických dat.

V oblasti vědy a výzkumu (dále „VaV“) vykazují nejvyšší částku na VaV aktivity v přepočtu na VaV pracovníky pražské a brněnské metropolitní území. Finanční prostředky jsou u tohoto typu měst dlouhodobě rostoucí. Tomu odpovídá i publikační aktivita přepočtená na VaV pracovníky. Vyšší počet publikovaných výsledků, než představuje průměr ČR (649), vykazují metropole Praha, Brno a Ostrava, z aglomerací Olomouc a České Budějovice. Naopak aglomerace Ústí-Chomutov, Karlovy Vary, Zlín, Jihlava dlouhodobě vykazují pokles hodnoty veřejných výdajů na VaV aktivity ve srovnání s ostatními. Věda, výzkum a inovace se tedy logicky koncentrují do největších center osídlení a je snadou Akčního plánu tento typ aktivit dále rozvíjet a pomáhat aktérům v metropolích a aglomeracích vytvářet produkty konkurenceschopné přinejmenším ve středoevropském prostoru. Rozvíjet inovativní podniky i v regionálních centrech je nicméně pro rozvoj českých regionů velmi významné. Akční plán proto věnuje v podpoře vědy a výzkumu pozornost i tomuto typu území a pokouší se najít cesty, jak tento typ aktivit rozvíjet, a to jak prostřednictvím poradenství a lepšího síťování, tak přímé finanční podpory.

Nejen pro potřeby Strategie regionálního rozvoje bylo v ČR vymezeno 73 hospodářsky a sociálně ohrožených území (dále „HSOÚ“), která se rozprostírají na 32 % celkové rozlohy území ČR, a ve kterých žije více než 2,5 mil. obyvatel. Z analýzy ekonomické struktury regionů je zřejmé, že většina HSOÚ má méně diverzifikovanou strukturu ekonomiky (tj. velký podíl zaměstnaných v určitém sektoru, případně dokonce v jedné či několika firmách), a jsou tak zranitelnější v situaci ekonomické recese. HSOÚ jsou také zpravidla charakteristická vyšším zastoupením zaměstnaných v priméru (SO ORP Pacov, Dačice, Telč aj.) a v těžkém průmyslu (SO ORP Odry, Karviná, Otrokovice aj.). I proto je rozvoj malých a středních podniků jako stabilizačních prvků ekonomické základny Akčním plánem podporován.

Co konkrétně přinese AP SRR?

AP SRR přistupuje k jednotlivým typům území v oblasti vědy, výzkumu a inovací odlišně. Navrhuje odlišné aktivity pro metropole a aglomerace, kde je tato oblast v českém kontextu rozvinutá, ale i přesto potřebuje specifickou podporu, která přispěje k posílení mezinárodní konkurenceschopnosti. Proto je cílem plánovaných aktivit v aglomeracích a metropolích především posílení role, významu a výkonnosti VaV v regionálních ekonomikách, s větším důrazem na (inteligentní) specializaci, dále bude podpořeno lákání nových talentů či vytváření spin-offů navázaných na univerzitní výzkum. Na druhé straně nositelé kvalitního výzkumu (nebo vývoje) mimo území aglomerací a metropolí jsou svou lokalizací mimo uvedené oblasti koncentrace VaV znevýhodněni a je třeba jim usnadnit zapojení do inovačních systémů v rámci krajů, celého Česka i mimo něj.

Jak již bylo zmíněno výše, AP SRR počítá i s obecnou podporou podnikání např. v regionech, které se potýkají s odlivem obyvatelstva, především toho mladého a vzdělaného. Ti nemohou nalézt v regionech HSOÚ odpovídající zaměstnání. Na tomto území chybí podnikavost a nevytváří se zde potřebná ekonomická a sociální struktura, která by zajistila potřebné příležitosti k uplatnění zkušeností.

V metropolitních územích a aglomeracích bude Akční plán v oblasti vědy, výzkumu, inovací a podnikání podporovat:

- přípravu programů a nástrojů pro podporu vědy, výzkumu a inovací v regionech,
- vznik nových nebo rozvoj stávajících služeb pro zahraniční pracovníky,
- lákání malých firem (start-upů) ze zahraničí, které chtějí primárně využívat personální a podnikatelské zázemí velkých měst,

- vznik tzv. spin-off firem,
- nově začínající výzkumníky.

Podpora vědy, výzkumu a inovací (dále „VVAI“) v metropolitních územích a aglomeracích je zaměřena zejména na posílení role, významu a výkonnosti VVAI. Zároveň je koncentrace vědecko-výzkumných a inovačních center v těchto územích mnohonásobně vyšší než u ostatních regionů ČR. V metropolitních územích bude kladen důraz na širší zaměření VVAI, v aglomeracích bude podpořena jejich specializace. Akční plán navrhuje opatření, jež povedou ke vzniku specifických programů na podporu VVAI v rámci Technologické agentury ČR, které budou zohledňovat specifika a rozdílné podmínky regionů. Kromě specifických programů bude rovněž úkolem vytvořit nástroj na posílení kapacit a zlepšení kvality výstupů stávajících výzkumných institucí. Zároveň bude cílem navýšit finance z operačních programů Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) a Jan Amos Komenský (OP JAK) pro projekty, které jsou hybnou silou rozvoje regionálních vědecko-výzkumných a inovačních center.

Akční plán se dále zaměří také na podporu služeb jak pro pracovníky, tak i malé firmy nebo start-upy ze zahraničí. Tato podpora je v současnosti rozdílná, v některých českých městech existují expat centra nebo podobně zaměřené programy, jinde zatím nejsou zřízena. Přesto tato centra mohou významně pomoci nárůstu zahraničních výzkumníků tím, že jim poskytnou podporu s adaptací na nové prostředí či zvládnutím administrativních požadavků a procedur, které jsou s dočasným či trvalým pobytem spojeny.

V souvislosti s podporou spin-off firem chce Akční plán napomoci vytvořit vznik propagačních a koučinkových nástrojů, které budou cílit na pomoc při zakládání nových spin-off firem nebo při využívání např. právních a finančních služeb u firem stávajících. Nezbytné bude na úrovni státu také hledání vhodných nástrojů, jak podpořit postdoktorandy, kteří chtějí založit vlastní spin-off firmu, případně hledání talentů, šéfků výzkumných týmů nejen ze zahraničí, s cílem následného založení spin-off firmy a jejího úzkého propojení s výzkumnými a akademickými centry.

Důležitou součástí VVAI je také vytváření podmínek pro začínající výzkumné pracovníky tak, aby došlo k podchycení, udržení, ale i stabilizaci mladých výzkumníků koncentrovaných v rámci univerzit a dalších výzkumných institucí. Akční plán chce přispět k zhodnocení a případnému posílení stávajících programů pro nové výzkumníky (např. prostřednictvím Grantové agentury ČR nebo Postdoc Individual Fellowships), případně z OP JAK. Vytváření podmínek spočívá např. v podpoře excelentních výzkumných projektů a výzkumných organizací, které pracují s novými výzkumníky a poskytují jim veškerou podporu a zázemí včetně snadného návratu žen po ukončení mateřské dovolené.

V regionálních centrech a jejich venkovském zázemí se podpora VVAI a podnikání v rámci Akčního plánu zaměřuje na následující oblasti:

- podporu regionálních kapacit VVAI,
- posílení dlouhodobé a systémové spolupráce škol s firmami v území,
- zlepšení dostupnosti služeb pro podniky.

Kvalitní vědecko-výzkumné instituce se mohou vyskytovat i mimo metropolitní území a aglomerace. Pro ně je důležité, aby měly snadný přístup do vědeckých a inovačních systémů daného kraje, případně celé ČR. Příprava specifických programů z pera Technologické agentury ČR může být cestou, jak pomoci a podpořit nositele kvalitního výzkumu i v menších regionálních centrech ČR.

Nástrojem pro zlepšování spolupráce škol a místních firem budou místní a krajské akční plány (dále „MAP“ a „KAP“). Akční plán chce napomoci, aby MAP a KAP více kladly důraz na vzájemnou provázanost aktivit. Mezi podporované aktivity patří např. zapojení firemních odborníků ve školách a využívání stávajících školicích středisek pro praktickou výuku. Další oblastí podpory bude odborné vzdělávání pro pedagogy ve firmách, materiální podpora škol (např. pro výuku technického oboru) nebo propagační kampaň na zatraktivnění technického vzdělávání.

Významnou aktivitou pro podporu podnikatelských aktivit v regionech bude zlepšení dostupnosti poradenství podnikům a živnostníkům, protože ti se mimo velká města často potýkají s horší dostupností vhodných poradenských služeb. Podpora bude směřovat ke zlepšení koordinace služeb a síťování aktérů v území, ale také k posílení výroby a konkurenceschopnosti stávajících firem včetně zakládání nových firem či start-upů. Akční plán se ve spolupráci s agenturou CzechInvest a Ministerstvem průmyslu a obchodu v první fázi zaměří na navýšení personální kapacity regionálních poboček CzechInvestu.

V hospodářsky a sociálně ohrožených územích bude nezbytná především podpora podnikavosti, která je v těchto dlouhodobě ekonomicky a sociálně znevýhodněných územích klíčová pro jejich další rozvoj. Aktivity v rámci Akčního plánu budou cílit na podporu nového a stávajícího podnikání.

U nového podnikání Akční plán přispěje ke vzniku finančních a motivačních nástrojů, malých grantových schémat, voucherů nebo dalších nástrojů mikrofinancování pro nové podnikatele a živnostníky. Podpora bude směřovat i do oblasti sociálního podnikání. Mezi cílovou skupinu budou patřit i obce, pro něž se bude v oblasti zaměstnanosti jednat např. o podporu využívání veřejně prospěšných prací, sociálních podniků nebo odpovědných veřejných zakázek. Podpora stávajících firem bude zaměřena na zvyšování produktivity včetně zlepšení technické infrastruktury – např. podpory podnikatelských inkubátorů a inovačních HUBů v lokálních centrech napojených na krajská centra HUBů.

Obecně míra nezaměstnanosti meziročně stoupla pouze dle dat MPSV k únoru 2021 o cca 1,3 % na 4,3 %. Tento růst není nikterak dramatický především díky vládním programům a kompenzacím pro firmy a podnikatele. Avšak po ukončení této podpory, může následovat větší propad. Podpora vědy, výzkumu a inovací včetně podnikání v sou-

časné pandemické situaci nabírá na významu. Všechny výše uvedené aktivity jsou klíčové pro nastartování ekonomiky v regionech.

Více informací o AP SRR naleznete na stránkách www.prolepsiregiony.cz

Mgr. Zdeněk Opravil, Ph.D.

Mgr. Štěpán Nosek, Ph.D.

Mgr. Ivana Moravcová

Ing. Beáta Hanousková

*Odbor regionální politiky
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*

ENGLISH ABSTRACT

The Action Plan for the Strategy of Regional Development of the Czech Republic +21 will support science, research, innovation and business, by Zdeněk Opravil, Štěpán Nosek, Ivana Moravcová and Beáta Hanousková

In January this year, the Czech government approved the Action Plan for the Strategy of Regional Development of the Czech Republic 2021–2022, which describes activities designed to support the development of regions. These activities are varied, covering a portfolio that includes development of competitiveness, accessibility of public services, environmental improvement and other themes. Some are focused on big cities (metropolitan areas and agglomerations), others on mid-sized cities (regional centres), and others still on regions structurally handicapped or economically and/or socially endangered. This article describes activities focused on science, research, innovations and business. As with other themes, the Ministry for Regional Development has designed the support on the basis of current analytical data.